

Рецензія

на польсько-український науковий щорічник
«Професійна і неперервна освіта» №1/2016, Варшава

На сучасному етапі становлення «суспільства знань» винятково важливого значення набуває орієнтація науково-освітнього простору на забезпечення соціокультурного поступу України, розвиток творчого потенціалу кожного громадянина. Особливо значущими в умовах докорінного реформування вітчизняної освіти стають проблеми: обґрунтування філософських і педагогічно-психологічних контекстів освіти та педагогіки праці; з'ясування механізмів взаємозв'язку глобалізації, ринку праці й освіти; визначення рушійних чинників підготовки вчителів на засадах неперервної освіти, реалізації ідей андрагогіки; ефективного використання в педагогічній практиці економічної освіти інноваційних технологій; усвідомлення педагогами необхідності вивчати та впроваджувати кращі практики професійної і неперервної освіти в Польщі та Україні. Саме ці проблеми стали предметом дослідження науковців із різних регіонів України та Польщі.

У збірнику вміщено звернення до читачів і авторів *Стефана М. Квятковскі*, вітальне слово *Лілії Гриневич* та *Василя Кременя*, а також звіти про шість міжнародних конференцій.

Тематику розвідок першого розділу складають статті, у яких розглядаються актуальні питання філософських концептів психолого-педагогічного аспекту освіти та педагогіки праці, зокрема *Василь Кремень*, аналізуючи сучасні погляди науковців, педагогів стосовно соціальних трансформацій, розкрив сутність поняття «суспільство знань», зацентрував увагу на ролі і значенні науки, знання, освіти, людини в такому соціумі, окреслив перспективні вектори перетворення України на цивілізовану демократичну державу, в якій ураховують інтереси і потреби кожного громадянина; *Александр Тадеуш* розкрив сутність виховання особистості в закладах праці; *Франтішек Шльосек* на основі аналізу численних наукових досліджень розглянув провідні інтереси дослідників із педагогіки праці в контексті цивілізаційно-культурних і суспільно-економічних змін; *Адам Соляк* схарактеризував філософське підґрунтя сучасного професійного консультування; *Беата Якімюк* розкрила особливості освітньо-професійного консультування у вимірі новітніх досягнень аксіології; *Данієл Кукла* відобразив результати наукових рефлексій учених і практиків щодо проблеми виховання шани до праці.

Процеси і механізми, що відбуваються на сучасному ринку праці та в системі освіти під впливом глобалізаційних перетворень, означили тематичні вектори другого розділу збірника, зокрема заступник головного редактора польсько-українського наукового щорічника «Професійна і неперервна освіта» *Нелля Ничкало* на основі ґрунтовного розгляду сучасного стану української професійної освіти запропонувала цінні ідеї досвіду, схарактеризувала нові виклики суспільства знань, пошуки освітян та окреслила перспективні вектори покращення якості підготовки майбутніх працівників; *Здіслав Волк* розглянув проблему етичного кодексу та його ролі в процесах формування культури праці; *Валентина Радкевич* проаналізувала професійну освіту в контексті забезпечення успіху на ринку праці; *Ханна Маркєвічова*, досліджуючи діяльність Йозефа Стемлера, схарактеризувала його внесок у розвиток освіти II Речі Посполитої; *Лариса Лук'янова* на основі глибокого аналізу міграційної ситуації в Європі розкрила сутність і структуру міграції, розглянула теоретико-прикладні аспекти означеного феномену, етносоціальний та етнополітичний характер, виокремила сукупність чинників, що зумовлюють актуальність міграційних процесів в Україні та світі; *Барбара Баран'як* проаналізувала проблеми, пов'язані з розглядом навколишнього середовища і кореляцій означеного питання з педагогікою

праці; **Катерина Станек** визначила соціальні і професійні компетенції працівників соціальних служб з урахуванням вимог ринку праці; **Лідія Лехочка** дослідила дискурс щодо маргіналізації та боротьби з нею з допомогою соціальних послуг.

Третій розділ збірника присвячено вирішенню актуальних проблем фахової підготовки вчителів, професійної педагогіки та андрагогіки, зокрема **Зигмунт Вятровські** проаналізував русійні механізми освіти в сеньйоральному віці; **Мирослава Вовк** схарактеризувала провідні актуалітети підготовки докторів філософії в межах реалізації освітньої програми «Педагогічна освіта і освіта дорослих в Україні і зарубіжжі» («Pedagogical and Adult Education in Ukraine and Worldwide»), деталізовані метою, конкретними цілями, теоретичними і методологічними аспектами, фокусом програми, можливостями працевлаштування, підходами до навчання і викладання, методами і технологіями, предметними результатами в контексті реформаційних змін у сфері педагогічної освіти й освіти дорослих; **Яцек Севіора** зосередив увагу на осмисленні модельних уявлень сучасного вчителя і запропонував власну модель педагога в контексті *ars atrium education*; **Наталія Авишенюк** схарактеризувала концепцію глобальної освіти як невід'ємного складника професійної підготовки вчителів у США, висвітлила суть глобальної компетентності педагога як суб'єкта міжнародної освітньої дійсності, а також на прикладі діяльності американських ресурсних центрів обґрунтувала практичні аспекти розвитку глобальної компетентності, зокрема дослідницьку діяльність, критичне читання, академічну мобільність, міжнародну діяльність, рефлексію та самооцінювання; **Норберт Пікула, Катерина Білозжит** дослідили особливості процесу застосування методу менторінгу для осіб старшого віку в умовах сучасного ринку праці; **Наталія Бідюк**, осмислюючи проблеми професійної підготовки педагогічного персоналу для системи освіти дорослих у США, визначила провідні чинники її становлення, схарактеризувала професійні функції, ролі, завдання, особистісні характеристики та індивідуальну філософію андрагога, визначила етапи професійної підготовки таких фахівців, деталізовані змістовими, процесуальними особливостями та практичними аспектами; **Олег Падалка** презентував технологію професійно-економічної підготовки вчителів у межах опанування відповідних навчальних курсів, що передбачає засвоєння наукових понять, принципів і закономірностей використання новітніх технологій управління економічною підготовкою учнів, а також використання набутих знань у практичній діяльності, застосування модульної технології; **Роман Гуревич** окреслив роль інноваційних освітніх стратегій у розвитку професійних педагогічних компетенцій майбутніх магістрів – викладачів вищої школи, а також визначив умови підвищення кваліфікації майбутніх викладачів у контексті осмислення змісту і процесу опанування курсу «Активні освітні технології у вищій школі».

Сучасні проблеми професійної та неперервної освіти розглянуто в межах четвертого розділу збірника, зокрема **Наталія Пазюра** означила сутність альтернативної педагогічної освіти в США, схарактеризувала зміст, форми та методи підготовки майбутніх педагогів за альтернативними програмами, виявила основних замовників нетрадиційного засобу здобуття педагогічної професії та проаналізувала вимоги до слухачів таких програм; **Лариса Петренко** обґрунтувала необхідність використання соціально-реконструктивістського підходу, що передбачає перетворення соціальних об'єктів відповідно до нових принципів і з урахуванням вимог сьогодення, визначає принципи його реалізації, навела приклади застосування особистісно-розвивальних технологій навчання та розкрила сутність процедури їх проектування; **Ганна Товканець** аргументовано довела, що стратегія «навчання впродовж життя» слугує потенційним

джерелом і засобом розширення освітніх можливостей у європейських країнах, акцентуючи увагу на життєвих планах людини, окреслила їх впливи на процеси самовизначення особи в різних аспектах життєдіяльності, схарактеризувала інноваційні форми організації навчальної діяльності у рамках виконання довготермінових програм та монотематичних курсів із різних спеціальностей; **Ярослав Міхальські** дослідив освітні контексти Інтернет-джерел і друкованих видань, визначив їхнє значення в освітніх процесах та окреслив особливості використання новітніх технологій і різних прийомів читання в сучасній освіті; **Майя Кадемія** схарактеризувала сутність і потенціали SMART-освіти в контексті глобальних змін; **Ліна Короткова** проаналізувала сучасні підходи до здійснення неперервної освіти в межах освітньо-економічної ситуації регіону; **Ігор Каньковський** презентував авторську методику оцінювання ефективності системи професійної підготовки фахівців, що передбачає використання мотиваційно-цільового, ресурсного, соціально-психологічного та діяльнісно-результативного критеріїв, відповідних показників та індикаторів.

Висвітленню кращих практик професійної і неперервної освіти в Польщі та Україні присвячено матеріали п'ятого розділу збірника, зокрема **Ян Сікора** представив унікальний досвід організації професійної підготовки фахівців у галузі підприємництва в польській системі освіти; **Ольга Матвієнко**, досліджуючи проблему багатомовності в практиці європейських університетів, вказала вектори перспективного становлення освіти в Україні; **Олена Аніщенко** проаналізувала актуальні питання неформальної освіти як елементу реалізації тенденції «навчання впродовж життя» в Україні.

Значені аспекти деталізовано в шостому розділі, зміст якого поєднує контексти професійної та неперервної освіти, зокрема **Себастьян Табол** схарактеризував реформи професійної освіти на території Чехії у 1743–1925 рр.; **Марина Артюшина** та **Ганна Романова** окреслили прогностичні аспекти розвитку профільної середньої освіти за професійними напрямками.

Тематика публікацій сьомого розділу збірника відображає хроніку подій професійної та неперервної освіти, що деталізована рецензіями **Марти Новацької** на книгу «Професійна орієнтація – професійний розвиток у перекроєному розумінні» за науковою редакцією Данієла Кукли і Віолетти Дуди; **Володимира Тименка** – на Національну доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні; **Олександра Алімова** – на підручник «Бізнес підприємництва» І. М. Грищенка.

Зважаючи на оригінальність представлених теоретичних, фундаментальних, порівняльних студій із питань реформування освітньої галузі й оцінювання досвіду професійної підготовки вчителів у Польщі, Америці, розвитку системи неперервної освіти, реалізації тенденції навчання впродовж життя, провідних ідей педагогіки праці, інноваційних технологій викладання навчальних курсів в освітніх установах, практичну і теоретичну значущість матеріалів польсько-українського наукового щорічника «Професійна і неперервна освіта», можемо стверджувати, що це видання є важливим внеском у розвиток професійної освіти України і Польщі й слугуватиме потужним інноваційним науково-освітнім контентом у пошуку ефективної дієвої моделі становлення неперервної професійної освіти в Українській державі, а українсько-польська співпраця – каталізатором реформування вітчизняної освіти та реалізації Концепції нової української школи.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник
лабораторії професійної кар'єри
Валерій Федорович Орлов